

IMONOGRAFIA BISERICESCĂ ORTODOXĂ 15.11.2020

Adesea vedem pe pereții din interiorul bisericilor ortodoxe iconografia care înfățișează Liturghia cerească a Îngerilor, care include și elemente ale Liturghiei cerești pe care noi oamenii o săvârșim în bisericile noastre sfinte. Așa cum am vorbit în omilia noastră anterioară, îngerii și omenirea sunt uniți în slăvirea Domnului Cerului și Pământului. Așa cum sfinții Îngeri laudă și aduc slavă Dumnezeului Întreit în jurul Tronului Atotputernicului, așa ne adunăm și noi în fața Tronului pământesc al lui Dumnezeu (Sfânta Masă sau Altar). Oferim rugăciunile rânduite (împreună cu rugăciunile noastre) și, atunci când săvârșim Taina Sfintei Euharistii (ca și în alte slujbe sfinte), cântăm imnuri de mulțumire și slăvire către Dumnezeul Cel Întreit.

Aceasta este, de asemenea, ceea ce a făcut Domnul, la sfârșitul Cinei celei de Taină pe care a avut-o cu ucenicii Săi. După cum scrie Sfântul Matei Evanghelistul: „*Și după ce au cântat laude (imnurile tradiționale de Paște), au ieșit la Muntele Măslinilor*” (Matei 26:30). Apostolii au continuat această practică la adunările sacre unde sărbătoreau sfânta Euharistie. Aceasta este Tradiția care a devenit universală în Biserică. De aceea, Rugăciunile și Cererile care alcătuiesc Sfânta Liturghie sunt legate de imnurile pe care le cântă mireni. Făcând acest lucru, nu numai că exemplificăm lucrarea Îngerilor, ci ne ajutăm și pe noi înșine să ne liniștim sufletul, să simțim cântă și să ne ridicăm inimile duhovnicește spre Cer.

Sfinții Părinți ai Bisericii noastre au apreciat și înălțat influența benefică pe care o au imnurile Bisericii asupra inimilor credincioșilor. Să oferim mărturia a doar trei dintre ei, în traducere liberă. Sfântul Vasile cel Mare scrie: „Cântarea aduce calm sufletului și instaurează domnia păcii... Îndepărtează durerea și oferă mângâiere și bucurie”. Potrivit Sfântului Atanasie cel Mare, „prin cântări, orice tremur, tulburare și învățare a inimii sunt îndepărtate; iar orice rană cauzată de durere este vindecată.” Și în sfârșit, Sfântul Ioan Hrisostom declară că „odată cu cântarea, chiar și aerul devine sfânt”.

Cu toate acestea, trebuie să clarificăm că, așa cum decretează canoanele sinodice ale Bisericii, nu avem cântarea acolo pentru a mulțumi audiția credincioșilor, așa cum este într-un concert. După cum spune și Sfântul Ioan Gură de Aur, „Biserica nu este un teatru în care să ascultăm ceva din plăcere”. De asemenea, nu este o scenă pentru cântăreț, pentru a-și afișa talentele vocale și muzicale. Scopul cântării nu este doar să trezească emoțiile, ci să aducă sufletul la adevărata pocăință, solemnitate, trezvie duhovnicească și vigilență. Ea ne ridică rugăciunea, îndemnându-ne la o evlavie și o iubire mai depline pentru Dumnezeu. Prin Cântare, ne putem exprima puternic recunoștința și lauda către Dumnezeu. În același timp, muzica bisericească face cuvântul lui Dumnezeu mai accesibil într-un mod melodic, astfel încât sensul să devină mai clar. La urma urmei, o mare parte din imnuri sunt compuse din pasaje ale Sfintei Scripturi (în special Psalmii).

Din acest motiv, Biserica îi îndeamnă pe cântăreții bisericești să cânte în așa fel încât credincioșii să poată înțelege cuvintele imnurilor și să participe la împreună slujire. Imnurile sunt întotdeauna o Rugăciune și ne învață cu un cuvânt intonat. Dacă suntem atenți la cuvintele imnurilor pe care le cântăm pe tot parcursul anului în bisericile noastre, ne dăm seama că acestea conțin toate învățăturile dogmatice și etice ale Bisericii (precum și principalele evenimente din viața Domnului nostru, a Născătoarei de Dumnezeu, ale Sfinților Apostoli și ale sfinților pe care îi cinstim în fiecare zi). Toate acestea devin clare atunci când vedem că în vremuri anterioare, existau călugări care nu studiaseră niciodată teologia (unii dintre ei abia știau să citească și să scrie) și totuși au putut acumula o cantitate excepțională de cunoștințe teologice prin prezența lor regulată la Sfintele Slujbe (combinat cu sfințenia și asceza lor personală).

Deoarece cântăm în adunările noastre liturgice pentru a ne ruga (mai degrabă decât pentru un concert), Biserica Ortodoxă nu a folosit instrumente muzicale. Cu armoniul (orga), de exemplu, avem o performanță tehnică frumoasă de care ne bucurăm, dar așa ceva ne îndepărtează de tărâmul rugăciunii. Muzica ortodoxă vocală din Sfânta Liturghie coordonează, într-un fel, pașii sufletului nostru pe calea rugăciunii pentru a ajunge la punctul cel mai înalt al slujirii (Sfânta Taină a Euharistiei). Ca să putem, cu credință și dragoste, să ne apropiem de Sfântul Potir „*ca să fim părtași vieții celei veșnice*” (așa cum cântăm în Liturghia Darurilor Mai-Înainte Sfințite în locul imnului Heruvic).

Dragi frați și surori, cântarea imnurilor în Biserica noastră este pentru noi o prețioasă moștenire spirituală. Este rodul marilor poeți și imnografi care au apărut de-a lungul vieții Bisericii și este o moștenire artistică neprețuită. Din acest motiv, ea rămâne vie până în zilele noastre, inspirând, sfințind și dând viață credincioșilor. Dar pentru ca noi să permitem cuvintelor și învățăturilor imnurilor să ne atingă inima, este necesar un efort special și o atenție sporită din partea fiecăruia dintre noi. Un astfel de efort este pe deplin meritat, deoarece beneficiile duhovnicești sunt valoroase. Este ca și cum ai descoperi o comoară ascunsă. Amin.